

4. Про Національну поліцію : Закон України від 02. 07. 2015 р. № 580-VIII. Дата оновлення: 15. 06. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 13.10.2022).

5. Прус Е. У. Помилка при застосуванні права. Поняття та характеристика. *Актуальні проблеми політики*. Одеса, 2014. Вип. 51. С. 79-86.

Kostiuk L., Kolodiazna V. Errors that occur when writing normative legal acts and legal acts of individual application. *The paper analyzes approaches to defining the concept of "error" in jurisprudence. The approach to the classification of errors arising in normative legal acts as a result of the activity of rule-making subjects is characterized.*

Keywords: *normative legal act, legal act of individual application, law enforcement errors.*

СУЧАСНІ ЗВИЧАЄВІ СУДИ В ІСПАНІЇ

М. А. Кравчук

В сучасній системі судоустрою Іспанії збереглися звичаєві суди, які віднесено до нематеріальної спадщини людства.

Ключові слова: *суд, звичаєвий суд.*

Сучасна судова система Королівства Іспанії ґрунтується на принципах демократичної правової держави та поділу влади, закріплених в Конституції 1978 року.

Нині в Іспанії вперше за всю її історію склався легітимний стабільний і ефективний політичний режим, що дозволив країні нарешті поставити в фокус своєї уваги перебудову національної економіки і соціальної сфери на сучасних ринкових принципах з урахуванням сталого розвитку європейського зразка [1, с. 63].

З 1936 року в Іспанії встановився тоталітарний режим Франсіско Франко, що проіснував до 1975 р. Цьому режиму було притаманне ігнорування принципу поділу влади, домінування виконавчої влади, яка підпорядкувала собі законодавчу та судову гілки влади. Одним з аспектів монолітності державної влади було створення системи військових судів та судів публічного порядку, що функціонували незалежно від загальних судів. Військові суди та суди публічного порядку використовувались в першу чергу для боротьби з «політичними ворогами». Після смерті диктатора у 1975 році нова демократична держава докладала зусилля для формування дійсно незалежної судової системи.

Уряд Іспанії ухвалив 15 вересня 2020 р. Закон демократичної пам'яті, у якому влада країни вперше офіційно засуджує режим генерала Франко і забороняє «будь-які спроби виправдовувати або вихвалити франкістську диктатуру 1936-1975 років і її діячів». Нове законодавство доповнює ухвалені у 2007 році рішення про «дефранкізацію», згідно з якими франкістські назви вулиць змінили на нові, а пам'ятники та меморіальні дошки, пов'язані з діячами колишнього режиму зняли [2].

Конституція Королівства Іспанії, прийнята 31 жовтня 1978 р. та схвалена на загальнонаціональному референдумі 6 грудня 1978 р. і підписана королем 27 грудня того ж року, присвячує Розділ VI Конституції Королівства Іспанії судовій владі (Del Poder Judicial), відповідно до якого судову владу здійснюють суди та трибунали [3]. Судова система Іспанії складається з чотирьох рівнів, включає як загальнодержавні суди, так і суди автономій. Для іспанської правової системи, яка належить до континентальної (романо-германської) характерний поділ права на публічне і приватне, а також ієрархічна система джерел права.

Разом з тим, особливої уваги заслуговують особливі суди – звичаєві, що здійснюють правосуддя на основі місцевих звичаїв. Їх створення та функціонування ґрунтується на положеннях ст. 125 Конституції Королівства Іспанії, які регулюють питання забезпечення участі громадськості у здійсненні правосуддя. Наразі відповідно до органічного закону функціонують два суди такого типу: Трибунал для вод низини Валенсії (Tribunal de las Aguas de la Vega de Valencia або ж Водний Трибунал) та Рада добрих людей в Мурсії (Consejo de Hombres Buenos de Murcia).

Трибунал для вод низини Валенсії (Tribunal de las Aguas de la Vega de Valencia або ж Водний Трибунал) складається з восьми аграрних управляючих, які обираються демократичним шляхом власниками систем зрошування (іригаційних систем). Серед цих аграрних управляючих обирається

голова суду. Повноваження Трибуналу пов'язані з питаннями розподілу води між всіма власниками сільськогосподарських угідь, а також вирішення спорів між самими власниками. До компетенції суду належить накладення санкцій за порушення регламенту постачання води. Щочетверга (за винятком окремих свят) суд збирається на відкритих сесіях о 12 годині опівдні, а пізніше адміністративна сесія проводиться в Casa Vestuario. Походження цього суду точно невідоме, перші документальні згадки про нього з'являються у XVII ст., але деякі дослідники стверджують про його походження ще з часів римського панування [4, с. 189].

Другим судовим органом, що функціонує як звичаєвий суд, Рада добрих людей в Мурсії (Consejo de Hombres Buenos de Murcia). Рада сформувалась у 1849 році, коли їй було надано повноваження найвищого органу правосуддя в Мурсії. В склад Ради входять голова (як правило це міський голова чи його представник), секретар і п'ять членів Ради з правом голосу. До компетенції Ради належить розгляд спорів щодо постачання води. Цей орган також збирається на публічні засідання щочетверга в залі засідань міської ратуші. Кожне рішення приймається протягом одного дня, а лише у виняткових випадках – на наступному засіданні. Рішення приймаються більшістю голосів, а при рівності голосів вирішальним є голос голови Ради. Санкції, застосовувані Радою добрих людей в Мурсії носять грошовий вираз. Прийняті Радою рішення є обов'язковими до виконання та остаточними [4, с. 189].

Особливо варто відзначити, що обидва звичаєві суди, Трибунал для вод низини Валенсії (Tribunal de las Aguas de la Vega de Valencia або ж Водний Трибунал) та Рада добрих людей в Мурсії (Consejo de Hombres Buenos de Murcia), в 2009 році рішенням ЮНЕСКО віднесено до нематеріальної спадщини людства.

Таким чином, Іспанії вдалось зберегти свою історичну спадщину в системі правосуддя сучасної європейської демократичної держави.

Література

1. Ковтун В. І. Соціальні параметри іспанської Конституції. Форум права. 2016, 5. С. 63-67. Електронний ресурс – Режим доступу: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12386/1/Kovtun_63-67.pdf
2. Іспанія офіційно засудила режим Франко. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ispaniya-zasudyla-rezhym-franko/30840707.html>
3. The Spanish constitution. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionINGLES.pdf>
4. Mikuli P. Status prawny sędziogo we współczesnych systemach politycznych. Wydawnictwo Gdańskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej w Gdańsku, 2013. 376 s.

Kravchuk M. Modern customary courts in Spain. *Customary courts have been preserved in the modern system of the Spanish judiciary. They are included in the intangible heritage of humanity.*

Keywords: court, customary court.

ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРАГНЕННЯ ДО ВЛАДИ

Ю. П. Крисюк

Однією з основних проблем сутності феномену влади є проблема філософсько-психологічних підстав прагнення людини до влади. Дослідження мотивації влади дуже часто обмежуються констатацією того, що в кожній людині закладено прагнення володіти владою. Категорія «влада» нерозривно пов'язана з категорією «воля».

Ключові слова: влада, воля, людина, право.

Феномен влади, як і будь-яке явище реального життя, не є предметом монопольного аналізу лише якоїсь однієї науки. Проблема влади розглядається в політології, історії, філософії, юриспруденції, та психології. Влада з'явилася з виникненням людського суспільства і завжди, в тій чи іншій формі, супроводжуватиме його розвиток.